

Кривич Я.М.

СТРУКТУРИЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

Досліджено термінологічні проблеми формування структури інноваційного потенціалу банку, поглиблено розуміння сутності економічної категорії «інноваційний потенціал банку», удосконалено науково-методичний підхід до формування структури інноваційного потенціалу банку.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, інноваційний потенціал банку, інноваційні ресурси, інноваційні можливості, структура інноваційного потенціалу.

Постановка проблеми. Реалії функціонування України як молодої держави свідчать про недостатню стійкість національної економіки та її можливість до розбалансування, що обумовлено як внутрішніми проблемами, так і факторами зовнішнього впливу. Таким чином, сьогодні існує об'єктивна необхідність у переході на нову модель розвитку – інноваційну. Особливо це актуально для банківської сфери, оскільки на вітчизняному банківському ринку спостерігається тотальне зростання кількості іноземних банків, які приходять на український ринок вже з сформованими інноваційними ідеями, і відповідно, українським банкам все важче з ними конкурувати. Саме тому інноваційна діяльність набуває дедалі більшої актуальності та потребує особливої уваги. Запорукою ефективного здійснення інноваційної діяльності, на нашу думку, є формування оптимальної структури інноваційного потенціалу банку. Таким чином, на сьогодні надзвичайно актуальним є питання визначення термінологічної узгодженості основних понять в межах досліджуваної теми, а також структуризації інноваційного потенціалу банку, тобто визначення його основних складових та встановлення взаємозв'язків між ними.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми формування та управління інноваційним потенціалом суб'єктів господарювання знайшли відображення в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Так, різні аспекти цієї проблеми представлені у наукових працях Бланка І., Єпіфанова А., Ілляшенка С., Козьменка С., Галушки Є., Гусакова М., Кравченко С., Мартюшевої Л., Шипуліної Ю. Однак, незважаючи на активне обговорення науковцями питань стовно необхідності обрання інноваційного шляху розвитку банківських установ та на дослідження основних проблемних питань щодо управління інноваційним потенціалом як у вітчизняній так і у світовій економічній літературі, розробка цілісної системи формування та використання інноваційного потенціалу кредитно-фінансових установ ще далека до завершення. Подальшого дослідження вимагає комплекс питань, пов'язаних з визначенням сутності інноваційного потенціалу фінансово-кредитної установи, а також дослідженням особливостей його структури, аналізом проблем формування інноваційного потенціалу банків України.

Мета дослідження полягає у поглибленні науково-методичних засад формування оптимальної структури інноваційного потенціалу банку.

Основний зміст. У сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі не існує єдиного підходу до визначення інноваційного потенціалу як економічної категорії.

Найбільш часто науковці роблять основний акцент на ресурсній складовій інноваційного потенціалу [1, 2, 4-7], але таке його розуміння не є повним, оскільки за різних умов ресурси можуть бути використані по різному, і в підсумку вони не можуть бути гарантією однакових економічних результатів, і відповідно, не служать співставною характеристикою інноваційного розвитку. Ряд авторів у своїх роботах ототожнюють інноваційний потенціал з ресурсним. Слід цілком погодитися з автором роботи [7], що таке ототожнення неприпустиме. Безперечно наявність ресурсів для реалізації інновацій – необхідна умова, нестача якої іноді гальмує процес запровадження новацій, але таке уявлення про потенціал, не враховує потенційних можливостей, появу яких можна спро-

гнозувати, а також цільові характеристики цієї категорії (досягнення мети інноваційної діяльності).

Також необґрунтованими є пропозиції авторів робіт [3, 8, 9] щодо визначення інноваційного потенціалу як сукупної здатності до реалізації. Прихильники даного підходу досліджують окремі аспекти інноваційного потенціалу (зокрема – наукові здобутки, які можна реалізувати), саме тому його часто отожднюють з науковим та науково-технічним потенціалами, що значно спрощує дійсність, та звужує сферу застосування цієї категорії.

Як бачимо, ряд авторів робить наголос на наявності ресурсів, інші – на можливості їх використання. Зазначене значною мірою викликає труднощі в розробці конкретних практичних рекомендацій щодо формування та ефективного використання інноваційного потенціалу, що негативно впливає на результат інноваційної діяльності.

Узагальнюючи все вище зазначене пропонується *під інноваційним потенціалом банку розуміти цілеорієнтовану комбінацію його інноваційних ресурсів та потенційних можливостей, взаємопов'язаних у певних соціально-економічних формах, які за певних діючих внутрішніх і зовнішніх чинників інноваційного середовища можуть бути спрямовані на досягнення мети інноваційної діяльності банку, підвищення його конкурентоспроможності та стратегічного успіху.*

Основні елементи такого підходу до розуміння сутності даної економічної категорії схематично зображені на рис. 1.

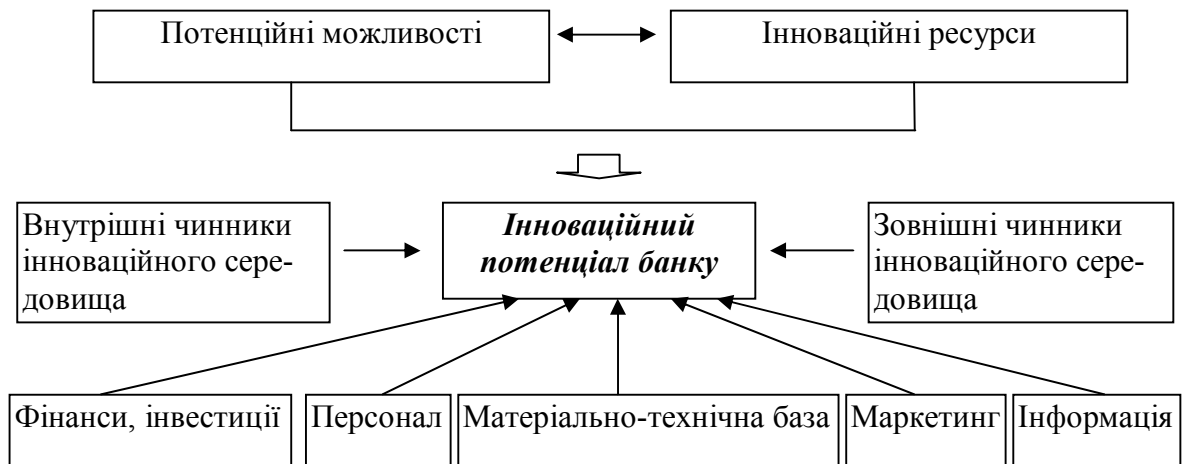

Рис.1. Пропонований підхід до розуміння сутності економічної категорії «інноваційний потенціал банку»

Таким чином, якщо розглядати структуру інноваційного потенціалу фінансово-кредитної установи з точки зору запропонованого вище визначення, то можна зробити висновок, що він являє собою сукупність ресурсів та потенційних можливостей банку, які визначають можливості безперервного підвищення ефективності діяльності банківської установи, укріплення конкурентних переваг шляхом здійснення інноваційної діяльності (що особливо актуально в умовах глобальної конкуренції).

Вирішивши термінологічні проблеми, перейдемо до розгляду структури інноваційного потенціалу банку. На превеликий жаль, на сьогоднішній день у вітчизняній та зарубіжній економічній науці досить мало уваги приділяється дослідженню проблеми формування структури інноваційного потенціалу банків. Детальний аналіз структури інноваційного потенціалу суб'єктів господарювання дозволив дійти висновку, що єдиної точки зору щодо структури інноваційного потенціалу підприємств не існує, більш того – існуючі підходи до його формування є недосконалими, а структурні елементи інноваційного потенціалу потребують уточнення.

Інноваційний потенціал банківської установи має формуватися за рахунок наступних основних складових: фінансова, матеріально-технічна, інформацій-

на, кадрова, організаційна, комунікаційна, маркетингова, адаптаційна, дослідна, які схематично представлені на рис. 2.

Рис. 2. Пропонований підхід до формування структури інноваційного потенціалу банківської установи

В основу пропонуваного підходу до розуміння структури інноваційного потенціалу банку покладено ресурси, використання яких направлене на отри-

мання певного результату. Результативна складова інноваційного потенціалу, як один з факторів, що його формують, виступає відображенням кінцевого результату реалізації наявних можливостей, тобто є своєрідною цільовою характеристикою інноваційного потенціалу. Використання ресурсів завжди цілеспрямоване й певним чином організоване для реалізації потреб суспільства й суб'єктів господарювання. Цілями інноваційної діяльності можуть бути виживання банку й збереження ніші на ринку, збільшення конкурентоспроможності, експансія, збільшення прибутку, тощо. Іншими словами, результативна складова інноваційного потенціалу виводить банківську установу на якісно новий рівень функціонування.

Причому, слід зауважити, що формування та використання інноваційного потенціалу кредитної установи відбувається під впливом, не лише зовнішніх, але і внутрішніх чинників. Окремо взяті складові інноваційного потенціалу одночасно являються складовими і інших потенціалів.

Також слід зазначити, що при побудові даної структури ми виходили не лише з аналізу існуючих науково-методичних підходів до структури інноваційного потенціалу, але і врахували специфіку банківської діяльності та проблеми формування інноваційного потенціалу банків.

Новизна запропонованого підходу до формування структури інноваційного потенціалу банківської установи полягає у наступному:

- по-перше, в дещо іншій структуризації складових елементів та наповненні їх змісту (в порівнянні з пропозиціями вітчизняних та зарубіжних дослідників відносно інноваційного потенціалу підприємства);
- по-друге, в урахуванні взаємозалежності ресурсної та результативної складових, а також врахуванні впливу на них внутрішніх особливостей інноваційного середовища, що не пропонувалося раніше не одним з авторів.

Висновки. Виходячи з вище зазначеного, ми вважаємо, що процес формування та управління інноваційним потенціалом банків має розглядатися як система взаємопов'язаних та взаємозалежних елементів. Для ефективного

управління інноваційним потенціалом банківських установ необхідна побудова комплексної системи управління інноваційним потенціалом банків, що і стане предметом наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент: Уч. пособие. – СПб.: Питер. –2000. – с. 208
2. Верба В.А., Новікова І.В. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Проблеми науки, 2003. - № 3. – С. 22-31.
3. Галушко Є.С. Підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу в умовах переходу до ринкових відносин (на прикладі промислових підприємств Донбасу). Автореф. дис...канд. екон. наук: 08.06.02 / Інститут економіки промисловості. – Донецьк, 1999. – 23 с.
4. Джаин И.О. Оценка трудового потенциала: Монография. – Суми: ИТД "Университетская книга", 2002. – 250 с.
5. Каныгин Ю.М. Научно-технический потенциал (Проблемы накопления и использования).- Новосибирск: Наука,1984.-154 с.
6. Лапин Э.В. Экономический потенциал предприятия: Монография. – Суми: ИТД "Университетская книга", 2002. – 310 с.
7. Мартюшева Л.С., Калишенко В.О Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження // Фінанси України. – 2002. – № 10. С. 61-66.
8. Поповенко Н., Забарная Э. Оценка инновационного потенциала хозяйственной системы // Бизнес Информ, 1998. - № 3. – С. 51-52.
9. Слепец Ю.С., Костенко А.П. Инновационный потенциал как экономическая категория // Технічний прогрес та ефективність виробництва: Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут". Збірка наукових праць. Випуск 24. – Харків: НТУ "ХПІ", 2001. – С. 93-101.

Кривич Я.Н. Структуризация инновационного потенциала банка

Исследовано терминологические проблемы формирования структуры инновационного потенциала банка, углублено понимание сущности экономической категории «инновационный потенциал банка», усовершенствовано научно-методический подход к формированию структуры инновационного потенциала банка.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, инновационный потенциал банку, инновационные ресурсы, инновационные возможности, структура инновационного потенциала.

Ya.N. Krivich

Investigated the terminological problems of structure formation innovative capacity of the bank, and deepened understanding of the nature of economic-ray category innovation potential of the bank, improved scientific and methodical approach to the formation of the structure of the innovation capacity of the bank.

Keywords: innovations, innovative activity, innovation potential of bank, innovative resources, innovative possibilities, structure of innovation potential.

Кривич Яна Миколаївна – аспірантка кафедри менеджменту, ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» (м. Суми)